

Stanisława Janicka

Zwłoki szwagierki egipskiego króla spoczęły w grobowcu rycerskiego majątku w Janczewie

---

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 1, 119-121

1994

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZNALEZIONE NA ARCHIWALNEJ PÓŁCE

STANISŁAWA JANICKA

*Archiwum Państwowe w Gorzowie*ZWŁOKI SZWAGIERKI EGIPSKIEGO KRÓLA
SPOCZĘŁY W GROBOWCU RYCERSKIEGO
MAJĄTKU W JANCZEWIE

Podczas poszukiwania informacji na temat życia i twórczości jednego z nieprzeciętnych obywateli miasta Gorzowa sprzed 1945 roku (wówczas Landsberga n.W), natrafiono na teczkę magistratu zawierającą doniesienia lokalnej prasy o wydarzeniach w mieście.* Wśród krótkich, lakonicznych wzmianek o pospolitej treści, jedna zwróciła uwagę swoim rozmiarem i okazała się bardzo ciekawa.

A oto jej tłumaczenie:

„W nastroju bardzo uroczystym odbyły się w parafialnym kościele katolickim w Landsbergu, w środę przed południem (15.08.1928 r.), ceremonie pogrzebowe zmarłej baronowej von Carnap (Bornheim) z domu Longpré pochodzącej z Neapolu, wcześniejszej szwagierki egipskiego króla (w wyniku pierwszego małżeństwa).

Zwłoki (zabalsamowane), wystawione w kościele przez kilka tygodni w oczekiwaniu na przyjazd krewnych z Ameryki, Indii, Włoch i Egiptu, w dniu dzisiejszym przed południem uroczyście zostaną pochowane.

Pomimo zachowania w tajemnicy daty pogrzebu, wiele setek mieszkańców Landsberga zgromadziło się na tak wielką uroczystość.

Na wiele godzin przed rozpoczęciem ceremonii kościół był wypełniony ludźmi, na ulicy zaś oczekiwało około 200 osób, aby towarzyszyć konduktowi żałobnemu, który udał się do majątku w Janczewie, gdzie zwłoki zostały złożone w znajdującym się w parku mauzoleum rodzinnym.

W mszy żałobnej uczestniczyły trzy katolickie chóry kościelne oraz znakomici artyści, którzy uświetnili nabożeństwo muzyką i śpiewem.

Niestykanie pięknie prezentował się, tonący w morzu artystycznie ułożonych kwiatów, katafalk z trumną. Ze strony lewej i prawej katafalku były ułożone przepiękne kompozycje z kwiatów rozświetlone setkami wielkich, płonących świec. Trumna pokryta była czerwonym aksamitem, na niej spoczywał piękny srebrny krucyfiks, dookoła całkowicie okryta była wieńcami z czerwonych róż.

Straż przy trumnie pełnili dwaj leśnicy z majątku w galowych uniformach.

Po mszy św. w kościele katolickim, trumnę przeniesiono do samochodu pogrzebowego, który otwierał kondukt żałobny składający się z 20 samochodów.

Także siostry szarytki, kroczące przed trumną z wielkimi płonącymi świecami zajęły miejsce w samochodzie pogrzebowym.

Za trumną kroczył małżonek zmarłej – baron von Carnap Bornheim z synami nieboszczki z jej pierwszego małżeństwa: pułkownikiem artylerii angielskiej w Indiach (w galowym uniformie) oraz kapitanem armii angielskiej z Australii, następnie krewni rodziny von Carnap i wielu honorowych rycerzy zakonu joannitów, do których należał również baron von Carnap, oraz wielka liczba prominentów.

Trumnę umieszczono w mauzoleum rodzinnym właścicieli majątku rycerskiego w Janczewie”.

Idąc tropem tych informacji odnaleziono w aktach kilka bliższych danych o właścicielach majątku w Janczewie. Wynika z nich, iż rodzina von Carnap Bornheim objęła majątek po grafie Ottonie Wernerze około roku 1853. Posiadłość wówczas była znaczna i w różnych latach jej granice się zmieniają. Istnieje zapis mówiący o ponad 2 tys. hektarów położonych w Janczewie, Gralewie, Wawrowie i Santoku. W związku z parcelacją tych dóbr zapis z 1941 r. wykazuje już tylko 64 ha.

Były to dobra rycerskie, baron von Carnap był członkiem rycerskiego zakonu joannitów, który w owym czasie na tych ziemiach

skupiał w swoich szeregach niemiecką szlachtę wyznania ewangelickiego, a jego członkowie zajmowali się działalnością charytatywną (wg Orgelbrand. Encyklopedia).

Mauzoleum rodzinne, w którym spoczęły zwłoki baronowej, zbudowano w roku 1880. Nie zapewniło ono jednak wiecznego spokoju zmarłym, którzy się w nim znaleźli. Jak wynika bowiem z relacji jednego z mieszkańców Janczewa, naocznego świadka wydarzeń, które miały miejsce po wojnie, w latach pięćdziesiątych istniała jeszcze kaplica-mauzoleum, a w niej stały trumny, jedna z nich miała przezroczyście wieko, spoczywały tam zabalsamowane zwłoki drobnej kobiety. Stał jeszcze wówczas spustoszony pałac z zawalonym dachem.

A jak dziś to wygląda? Niestety, nie pozostało nic poza kilkoma kamieniami oraz kamiennym progiem wiodącym ongiś do kaplicy. Cegły obu budowli wykorzystano do celów gospodarczych w latach, gdy rozwinęła się krótką i niefortunną działalność spółdzielnia produkcyjna, zaś trumnami zajęły się „hieny cementarne”.

Pewnego dnia szczątki zmarłych członków rodziny von Carnap, a wśród nich również szwagierki wicekróla Egiptu pochowali ponownie bogobojni mieszkańcy wsi z pominięciem tym razem jakichkolwiek ceremonii, ale za to tak dokładnie, że dziś trudno ustalić miejsce ich wiecznego spoczynku, gdyż grób zrównany został z ziemią.

Niedosyt budzi brak informacji w reportażu dziennikarza, co do imion bohaterów omawianych wydarzeń. Brak imienia barona, jak i jego zmarłej żony, nie wspomniano również nazwiska baronowej z jej pierwszego małżeństwa, które łączyło ją z rodziną króla Egiptu. Egipt w owym czasie był pod protektoratem Wielkiej Brytanii; chodzi więc tu o wicekróla-Brytyjczyka. Informacji na ten temat nie będziemy jednak w stanie odszukać w aktach gorzowskiego archiwum.